

بررسی فقهی و حقوقی
آلودگی محیط زیست و هوا

محمدعلی ابراهیمزاده ملایی - جعفر زارع

سرشناسه: زارع، جعفر، ۱۳۵۲ -

عنوان و نام پدیدآور: بررسی فقهی و حقوقی آلودگی محیط زیست و هوا

مشخصات نشر: آمل: وارث وا، ۱۳۹۴

مشخصات ظاهری: ۱۰۴ ص.

شابک: 8-16-7662-600-978

وضعیت فهرست نویسی: فیبای مختصر

یادداشت: فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nlai.ir>

شناسه افزوده: محمدعلی ابراهیم زاده ملایی، ۱۳۵۰ -

شماره کتابشناسی ملی: ۳۷۹۸۶۹۹

بررسی فقهی و حقوقی آلودگی محیط زیست و هوا
محمدعلی ابراهیم زاده ملایی - جعفر زارع

صفحه آرایی: مریم احمدی

طرح جلد: مهدی حسن زاده

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۴

چاپ و صحافی: سیرنگ - مبین

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۷۰۰۰ تومان

انتشارات وارث وا

نشانی: آمل / خ نور / ده متری اول / ک خطیبی / طبقه فوقانی پاساژ نانی

vareshva28@yahoo.com آدرس الکترونیکی:

۰۱۱۴۴۲۶۸۷۰۹ - ۰۹۱۱ ۱۲۷ ۶۶۱۰ - دورنگار: ۰۱۱۴۴۲۶۸۷۰۹

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷	مقدمه
	فصل اول: تعاریف
۱۰	مفهوم محیط زیست
۱۲	اهمیت مباحث زیست محیطی
۱۶	نهضت حقوق بین الملل محیط زیست
۱۸	حقوق محیط زیست در ایران
۲۰	رویه قضایی و حفاظت از محیط زیست
۲۱	جایگاه حقوق محیط زیست
۲۳	تعریف جرم زیست محیطی
۲۳	جرایم زیست محیطی
۲۴	قانون مجازات اسلامی و مسائل زیست محیطی
۲۶	آشنایی با حقوق محیط زیست
۲۹	نقش رویه قضایی در توسعه حقوق محیط زیست
۳۱	ضرورت توجه فقهی و حقوقی به محیط زیست
۴۱	اهتمام دین اسلام به محیط زیست

فصل دوم: تخریب و تجاوز به طبیعت از نظر منابع اسلامی

- ۶۰ ..... تجاوز و تعدی به طبیعت افساد در زمین
- ۶۱ ..... تعلق انفال به حکومت اسلامی
- ۶۲ ..... از منظر عقل
- ۶۴ ..... از منظر سنت

فصل سوم: مستندات و دیدگاه فقهای امامیه در باره تخریب محیط زیست

- ۶۸ ..... اصول و قواعد فقهی
- ۶۸ ..... قاعده لاضرر
- ۷۷ ..... قاعده اتلاف
- ۸۳ ..... قاعده تسبیب
- ۸۵ ..... قاعده ضمان ید

فصل چهارم: دیدگاه حقوق ایران در باره تخریب محیط زیست

- ۹۲ ..... قوانین حقوقی در جهت جلوگیری از تخریب محیط زیست
- ۹۵ ..... قانون نحوه جلوگیری از تخریب محیط زیست
- ۹۶ ..... مجازات‌های لازم جهت جلوگیری از آلوده کردن هوا
- ۹۷ ..... نتیجه گیری
- ۱۰۱ ..... منابع و مأخذ

مقدمه

در جامعه امروزی محیط زیست انسانی و طبیعی در معرض آلودگی ها و خسارات ناشی از این آلودگی ها قرار گرفته است. این آلودگی ها با توجه به تغییر در نحوه زندگی انسانها (ماشینی شدن) و تعامل انسانها با طبیعت بعد از انقلاب صنعتی گسترش چشم گیری یافته است. به طوری که زندگی انسانها و سایر جانداران را با مشکل مواجه نموده. سلامت محیط زیست ارتباط تنگاتنگ با حیات سالم جامعه دارد ، همانگونه که بهداشت و پیشگیری مقدم بر درمان و معالجه است . تامین فضای سالم و محیط زیست مناسب نیز مقدم بر جبران خسارتهای ناشی از محیط زیست آلوده است . سالم نگه داشتن محیط زیست ، یعنی رعایت حق زمین، هوا، خاک، گیاهان و سایر موجودات و سایر عرصه های زیست محیطی که ارتباط با حیات جامعه دارند. پس تامین سلامت و بهداشت محیط زیست از اصول اولیه انسانها می باشد. با این حال، نگاهی به اراده عالم جامعه جهانی بر پیشگیری ، کنترل و جلوگیری از بروز آلودگی های زیست محیطی از یک سو و تاثیر مستقیم چنین خساراتی بر تمامی جامعه انسانی، از سوی دیگر پرداختن به موضوع آلودگی محیط زیست از دیدگاه فقهای اسلامی را اجتناب ناپذیر می سازد. بنابراین این سوال اساسی در حوزه (فقه محیط زیست) *juris prudence of the environment* همچنین در حقوق محیط زیست اسلامی (*Islamic Environmental Law*) مطرح است که در پی بروز گسترش بحرانهای محیط زیست آیا حقوق و فقه توانسته است با تکیه بر ابزارها و مبانی خود به حمایت از این عنصر

بپردازد و اینکه این رشته بویژه در حقوق و فقه اسلامی کنونی چه نظراتی بیان شده است که می تواند با تاثیر بر انسانها میزان خسارتهای زیست محیطی را کمتر نماید.

www.ketab.ir